

Ἀρχ. Γαβρ. Ὅχι, δὲν ἔχει. Γιατί;

Δροσ. Τίποτα, μὴ συγχωρεῖς. Κάποιος μοῦ εἶπε πὼς ἀφτοῦ εἶναι ὁ Παράδεισος. Μὰ πρέπει νὰ μὲ γέλασε (Φέβγει γλήγορα γλήγορα).

Ἀρχ. Γαβρ. Ποῖος τάχα νῦναι πάλι ἀφτός ὁ σπανός; πού μὰς κοπιᾶζει;

Βικέλιος. Ταπεινότητος (τοῦ δίνει τὴ χάριτα του).

Ἀρχ. Γαβρ. (διαβάζει). «Δημητράκιος Νικέλ-αρος πρόεδρος». Ὁ σημαντικὸ πρόσωπο! Πρόεδρος σου λείει ἄλλος. Καὶ τί πρόεδρος παρακαλῶ;

Βικέλ. Γενικὸς πρόεδρος ἂν ἔχετε κανένα Σωματεῖο κι' ἐδῶ, ἄς ποῦμε καμιὰ Ἑθνικὴ Ἑταιρεία, εἴμαι ἑτοιμὸς νὰ προεδρεύω. Ἐχῶ μαλιστα καὶ τὸ Γραμματεῖα πρόχειρο πού δὲ θ' ἀργήσῃ νὰ φανεῖ... Τέτοιον ἀγίου ἀνθρώπου δὲν τοῦ κάνει ὁ κόσμος, ὅπως μήτ' ἐμένα.

Ἀρχ. Γαβρ. Μὴ μιλεῖς τόσο, ἀκόμα δὲν ἔγινες κι' ἰδῶ Πρόεδρος. Πές μου. Εἶσαι Ἰσπανός, ὑποθέτω;

Βικέλ. Ὅχι, Ἑλλήν.

Ἀρχ. Γαβρ. Τότες γιατί εἶσαι ξουρισμένος;

Βικέλ. Εἶναι ἀπὸ τὰ πολλὰ τὰ λόγια τοῦ Δροσίνου.

Ἀρχ. Γαβρ. Καὶ πού καθόσονται;

Βικέλ. (Τὸ λείει νόστιμα, ὅπως συνείθιζε πάντα). Ἐγώ, κύριέ μου, μὴ ρωτᾶτε, εἶχα ἕναν πόδα στὰς Ἀθήνας καὶ τὸν ἄλλον στὸ Παρίσι.

Ἀρχ. Γαβρ. Στάσου, στάσου! Ἐσὺ λοιπὸν θὰ εἶσαι πού εἶχαμε παρὰ πονα πικρὰ ἀπὸ τοὺς Σικελιώτες. Εἶσαι σημαδεμένη ψυχὴ. Δὲ μπορεῖς νὰ μπεῖς ἂν δὲ δῶ τὸ διαβατήρι σου. Ἐχεις;

Βικέλ. Μάλιστα Ἐγὼ πάντα ὅλα τάχω τάχτικα. Ὅριστε

Ἀρχ. Γαβρ. (διαβάζει) «Ὁ κομιστὴς τῶν γραμμάτων τῶνδε, τοῦ πικλὴν Δημητράκιος Νικέλ-αρος, «τὸ ἐπάγγελμα πτωχὸς τὸ πνεύματι κ.τ.λ.» Ἄν ἀφτοῦ εἶναι τὸ ἐπάγγελμα σου, ἔχεις δικαιώματα. Κόπιασε μέσα.

Βικέλ. Ἐφχαριστῶ. Μὲ συγχωρεῖτε ὅμως μιὰ στιγμή. Θέλω νὰ πᾶω κι' ἀντίκρυ πρῶτα... ν' ἀφίσω μιὰ χάρτα.

Ἀρχ. Γαβρ. Ἀντίκρυ; πού ἀντίκρυ;

Βικέλ. Στοῦ κ. Βελλζεβούλ. Βλέπετε, πλειοψηφεῖ.. δὲ θέλω νὰν τὰ χαλάσω μαζί του.

Κ. ΤΕΦΑΡΙΚΗΣ

ΣΤὴν Ἀμμουδιά

Στὴν ἀμμουδιά πού ἀπλώνονται σὰ λίνα βελουδένια τὰ κόμματα κ' οἱ στέλεις τοὺς λάμπουνε σὰν ἑσάτες, πού ἡ χίμαιρα μὲ τὸ κρυφὸ βιολλὶ κοιμάει τὴν ἔννοια, κοιμοῦνται ὑπνο γαλήνιον οἱ ἀποσταμένοι ἀργάτες. Τὸνεῖρο μίς' στὸν ὕπνο τοὺς σὰν ἄστρο ἀργοχαράζει — ὦ ἡ ψυχὴ λιμάνι τῆς σὰ βρίσκει τέτοια κλίνη — κι' ὁ ἥσκιος μου ὁ βέβηλος σὰν ἀπερνᾶω ταράζει θαρρῶ τὴν ἄγρια τοῦ ὕπνου τοὺς δάπαλη γαλήνη.

Παίριαις

ΡΟΜΟΣ ΦΙΛΥΡΑΣ

ΕΝΑΣ ΛΟΓΟΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΠΑΓΓΕΛΕΘΗΚΕ ΣΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΩΝ ΛΟΓΩΝ

«Διαβάζω, Κύριε, τὸ βιβλίο, ἀλλὰ δὲν τὸ καταλαβαίνω» τὰ λείει πολὺ ἑλληνικά».

Ἕνας μαθητής.

«Οἱ διδάσκαλοι πάντων τῶν ἐπαρχιῶν....»

Ἕνας γυμνασιάρχης.

Συνήθεια ἐπικράτησε, Κύριοι, νὰρχίζουν τοὺς λόγους τῶν οἱ ρήτορες μὲ ρητά. Τὰ ρητά μου ἐγὼ δὲν τὰ πῆρα οὔτε ἀπὸ τὸν Ἰσοκράτη οὔτε ἀπὸ τὸ Θουκυδίδη, καὶ ὅμως, μῶλο τὸ σεβασμὸ πού ἔχω στοὺς μεγάλους μας προγόνους, νὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ φρονῶ, πὼς ἀπὸ καὶ πού τὰ πῆρα τὰ δικὰ μου τὰ ρητά, ἔχουν μεγαλύτερη πρακτικὴ ἀξία γιὰ τὴν παρούσα περίστασι.

Τὸ πρῶτο τὸ πῆρα ἀπὸ τὸ στόμα ἐνὸς μαθητοῦ τῆς Ἀθῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ. Ὁ μαθητὴς αὐτός, μιὰ μέρα πού δὲν ἤξερε μάθημα, ἀπολογούμενος γιὰ τὴν ἀμελετησιά του, μοῦ εἶπε αὐτὸν τὸ λόγο μὲ πολλὴ ντροπὴ καὶ ταπεινὴ, χωρὶς νὰ φανταστῇ πὼς ἐκείνην τὴ στιγμὴ δὲν ἦταν κατηγορούμενος παρὰ κατήγορος, καὶ ὅτι ἀπήγγελε ἀπὸ μέρος ὅλου τοῦ μαθητικοῦ κόσμου τὴν καταδίκη τοῦ συστήματός μας.

Τὸ δεύτερο ρητὸ εἶναι περιττὸ νὰ σᾶς πῶ ἀπὸ πού τὸ πῆρα. Τὸ ἔχετε ἀκούσει ὅλοι σας σ' αὐτὸ δὲ τὸ Συνέδριο ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ προλαλήσαντος διακεκριμένου Ἑλληνιστοῦ καὶ συγγραφέως πολλῶν διδακτικῶν βιβλίων, βιβλίων βέβαια ἀπὸ κείνα πού «τὰ

διαβάζει ἀλλὰ δὲν τὰ καταλαβαίνει τὸ κακόμοιρο τὸ παιδί, γιατί τὰ λείει «πολὺ ἑλληνικά».

Μὲ τὰ δύο αὐτὰ ρητά, πού βαστοῦν ἀπ' τὴς δύο ἀντίθετες ἁπλῆς τῆς εκπαιδευτικῆς κλίμακος, ἀπὸ ἕνα μικρὸ μαθητὴ κι' ἀπὸ ἕνα μεγάλο καὶ τρανὸ γυμνασιάρχην, μὲ τὰ δύο αὐτὰ ρητά θέλω νὰ σᾶς πῶ, ἀξιότιμοι Κύριοι, πὼς ἀνάμεσα στὰ πολλὰ καὶ ὠφέλιμα πράγματα πού ἐσυζητήσατε καὶ ἀποφασίσατε, ξεχάσατε καὶ. Ξεχάσατε πού τὸ βιβλίο, ἐξὸν ἀπ' τὴν καταλλήλη ὕλη καὶ τὴν ἐξωτερικὴ ὁμορφιά, χρειάζεται καὶ καταλλήλη γλώσσα.

Μὲ τὸ βιβλίο, πρῶτο, θέλουμε νὰ μάθῃ τὸ παιδί νέα πράγματα: ἀμεσο συμπέρασμα μοῦ φαίνεται πὼς τὸ βιβλίο πρέπει νὰ εἶναι γραμμένον σὲ γλώσσα πού νὰ τὴν καταλαβαίνει τὸ παιδί ὅσο γίνεται καλύτερα. Κι' ἀκόμη αὐτὴ εἶναι ἡ πιὸ ταπεινὴ, ἡ πιὸ ὑλικὴ ὅψη τοῦ ζητήματος. Μὲ τὸ βιβλίο ζητοῦμε κι' ἄλλο πρᾶγμα ὑψηλότερο, γενικώτερο, πνευματικώτερο. Ζητοῦμε νὰ κατακτήσουμε τὴν ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ γιὰ νὰ τὴ διαπλάσουμε, ζητοῦμε νὰ κεντήσουμε τὴν ὁραξί τοῦ παιδιοῦ πρὸς τὴ μάθησι, ζητοῦμε ν' ἀνάψουμε μέσα του μιὰ φλόγα πρὸς κάθε πρᾶγμα καλὸ κι' ὠραῖο, μιὰ φλόγα πού ἡ ζέστη τῆς νὰ τὸ θερμαίνει ὅλες τὶς ἡμέρες τῆς ζωῆς του. Ζητοῦμε νὰ τὸ ὑπνωτίσουμε καὶ νὰ τοῦ υποβάλουμε τὴν ἀγάπην γιὰ τὴν πατρίδα του, τὸ θαυμασμὸ καὶ τὴν ὑπερηφάνειαν γιὰ τὴν ἱστορίαν τῆς, τὸν ἐνθουσιασμὸ καὶ τὴν πεποίθησιν γιὰ τὸ μέλλον τῆς.

Ἀλλὰ γιὰ νὰ γίνουν ὅλ' αὐτὰ, πρέπει τὸ βιβλίο νὰ μιλᾷ στὴν ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ. Πολὺ σωστὰ παρατηρήσατε πὼς ἔχει μεγάλη ἐπίδρασις ἡ μορφή τοῦ βιβλίου ἡ ἐξωτερικὴ. Βέβαια! Ἐγὼ ὁ ἴδιος, πού ξέρω νὰ ξεχωρίσω τὴν πνευματικὴν ἀξίαν ἐνὸς βιβλίου ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν τοῦ ὁμορφιά, καὶ ὅμως πολλές φορές δὲν κατορθώνω νὰ διαβάσω ἕνα βιβλίο, γιατί εἶναι κακὰ τυπωμένο. Πόσο μάλλον τὸ παιδί, πού δὲν ἔχει τὴ δύναμιν νὰ κάμῃ αὐτὸ τὸ ξεχώρισμα. Μὰ γιατί, ἀγαπητοί μου Κύριοι, κοντὰ σ' αὐτὴν τὴν παρατήρησιν δὲν ἐκάματε καὶ τούτῃ τὴν ἄλλην, ἂν καὶ συγγενεῖς τόσο πολὺ: πὼς πρέπει καὶ ἡ γλώσσα τοῦ βιβλίου, ὅμοια μὲ τὴν ἐξωτερικὴν τοῦ μορφῆς, νὰ ἔχῃ τὴν ιδιότητά νὰ μὴν κρυώνει τὴν καρδίαν τοῦ παιδιοῦ, νὰ μὴ γεννᾷ μέσα τῆς τὴν ἀντιπάθειαν;

Καὶ ποῖά εἰν' ἡ γλώσσα ἐκείνη πού θὰ μπῇ στὴν καρδίαν τοῦ παιδιοῦ καὶ θὰ κερδίσῃ τὴ συμπάθειάν του; Ποῖά εἰν' ἡ γλώσσα πού θὰ σφιχτοδέσῃ μιὰ ψυχὴ κι' ἕνα βιβλίο μὲ τὰ μεταξένια νήματα τῆς ἀγάπης, καὶ θὰ τὰ κάμῃ σὰ δυὸ συντρόφους ἀχώριστους. Ποῖα

ἀσημένιο τὰ σημάδια· κι' ἀρχίζοντας ἀπὸ δεξιά τὰ δειχνε γύρω σ' ὅλους. Ἀπὸ τοὺς ἄλλους λοιπὸν κανένας δὲν τὰ γνώρισε· μὰ κάποιος Μεγακλῆς, πού γιὰ τὰ γερατιά του ἦταν στὴν ἀκρὴν τοῦ τραπέζιου, καθὼς τὰ εἶδε καὶ τὰ γνώρισε, παραπολὺ δυνατὰ φώναξε:

—Τί εἰν' αὐτὰ πού βλέπω; τί μοῦ γίνηκες κοριτσάκι μου; τάχατις κ' ἐσὺ ζῆς; ἢ τὰ πῆρε αὐτὰ κανένας βοσκὸς εὐρόντας τα κατὰ τύχην; Παρακαλῶ σε, Διονυσιοφάνη, πές μου: ἀπὸ ποῦθ' ἔχεις τὰ σημάδια; Μὴ ζηλέψῃς νὰ βρῶ κι' ἐγὼ τὴν κόρη μου ὕστερ' ἀπὸ τὸ Δάφνη.

Κι' ἀφοῦ ζήτησεν ὁ Διονυσιοφάνης νὰ εἰπεῖ κείνος πρῶτα πὼς τὸ παράρριξε τὸ παιδί του, ὁ Μεγακλῆς χωρὶς νὰ κατεβάσῃ καθόλου τὴ φωνή του, εἶπε:

—Εἶχα λίγο βιὸς προητέρως, γιατί ὅσα εἶχα τὰ ξόδεψα φτιάνοντας θεάτρα κι' ἀρματόνοντας κάτεργα. Ὅταν γίνονταν αὐτὰ, ἔκαμα ἕνα κορίστι· μὴ θέλοντας νὰ τὸ ἀναθρέψω φτωχικά, ἀφοῦ τὸ στόλισα μ' αὐτὰ τὰ σημάδια, τὸ πέταξα, ξέροντας, ὅτι πολλοὶ ἀποθυμοῦν νὰ γίνουν καὶ μὲ τέτοιον τρόπο πατέρες.

Καὶ κοίτουσαν στὸ σπήλιον τῶ νυφῶνε, μπιστεμένο «στὶς θεές· μὰ ἐμένα μὲ πλεμύριζαν κάθε μέρα τὰ πλούτια, χωρὶς νὰχω κληρονόμο· γιατί δὲν εἶχα πικρὴν τυχὴν μήτε κοριτσίον νὰ γίνω πατέρας, μόνε, σὰ νὰ μὲ περιγελοῦσαν οἱ θεοί, μούστελναν τὴ νύχτα δεινὰ, πού μοῦ φανέρωναν ὅτι πατέρα θὰ μὲ κάμει ἕνα κοπάδι.

ΚΣΤ'. Φώναξε ὁ Διονυσιοφάνης δυνατότερ' ἀπὸ τὸ Μεγακλῆ, κι' ἀφοῦ πετάχτηκε ἀπάνου, φέρνει μέσα τὴ Χλόην, πολὺ ὁμορφα στολισμένη, καὶ λείει:

—Τοῦτο τὸ παιδί παραπέταξες· αὐτὴ τὴν παρθέναν μιὰ προβατίναν μὲ τὴν ἔννοια τῶ θεῶνε σου τὴν ἀναθρέψε, ὅπως μιὰ γίδα τὸ Δάφνη μου. Πάρε τὰ σημάδια καὶ τὴ θυγατέρα σου· μὰ παίρνοντάς τηνε δόσε τὴν στὸ Δάφνη γυναῖκα· καὶ τοὺς δυὸ τοὺς πετάξαμε· καὶ τοὺς δυὸ τοὺς βρήκαμε· γιὰ τοὺς δυὸ νοιάστηκαν ὁ Πάνας κ' οἱ Νύφες κι' ὁ Ἐρωτας.

Παραδέχονταν τὰ λόγι' αὐτὰ ὁ Μεγακλῆς καὶ τὴ γυναῖκά του τὴ Ρόδη ἔστειλε καὶ φώναξε, καὶ τὴ Χλόην στὴν ἀγκαλιά του κρατοῦσε· καὶ κοιμήθηκαν μένοντες αὐτοῦ. Γιατί ὁ Δάφνης ὀρκίζονταν, πὼς δὲ θ' ἀφῆσει σὲ κανέναν τὴ Χλόην, μήτε στὸν ἴδιον τὸν

πατέρα του. Κι' ὅταν ξημέρωσε συφώνησαν καὶ γύρισαν πάλι στὴν ἐξοχή. Γιατί τὸ ζήτησαν αὐτὸ ὁ Δάφνης κ' ἡ Χλόη, μὴν ὑποφέροντας στὴν πολιτεία νὰ ζοῦν. Μὰ ἀποφάσισαν καὶ κείνοι νὰ κάμουν ποιμενικοὺς τοὺς γάμους τοὺς. Ἀφοῦ λοιπὸν πῆγαν στοῦ Λάμωνα, καὶ τὸ Δρύαντα ἔφεραν μπρὸς στὸ Μεγακλῆ καὶ τὴ Νάπη στὴ Ρόδη τήνε σύστησαν· κ' ἐτοίμαζαν μεγαλόπρεπα ὅσα χρειάζονταν γιὰ τὴ γιορτή.

ΚΖ'. Ἐταξε λοιπὸν τὴ Χλόην στὶς Νύφες ὁ πατέρας καὶ μ' ἄλλα πολλὰ μαζί ἔκαμιν ἀφιερῶματα τὰ σημάδια καὶ στὸ Δρύαντα ἔδωκεν ὅσα λεπτὰ ἔλειπαν γιὰ νὰ γίνουν δέκα χιλιάδες· ὁ Διονυσιοφάνης, ὄντας καλοκαίρι, ἐκεῖ μπροστὰ στὸ σπήλιον ἔστρωσε χλωρὰ φύλλα κι' ἀφοῦ κάθησε χάμου ὅλους τοὺς χωριάτες, τοὺς ἔβανε πλούσιο τραπέζι. Ἦταν ἐκεῖ ὁ Λάμωνας κ' ἡ Μυρτάλη, ὁ Δρύαντας κ' ἡ Νάπη, τοῦ Δόρκωνα τὸ συγγενολόι, τοῦ Φιλήτα τὰ παιδιὰ, ὁ Χρῶμης κ' ἡ Λυκαίνιο· δὲν ἔλειπε μήτε κι' ὁ Λάμπης, πού τότε συχάρεσαν. Ἦταν λοιπὸν σὲ τέτοιους ξεφαντοτάδες ὅλα ἀπλά καὶ χωριάτικα· ὁ ἕνας τρα-